

kontakt.groninfrastruktur@lansstyrelsen.se
jonkoping@lansstyrelsen.se.
511-1461-2022

jonas.stenstrom@naturcentrum.se
anna.halvarsson@gitter.se;

Trafikverkets remissvar angående, "Remiss av centrala begrepp och definitioner inom grön infrastruktur

Bakgrund

Inom Naturvårdsverkets arbete med Smart miljöinformation ingår Grön infrastruktur som ett så kallat initiativ. Initiativet innebär att berörda myndigheter gemensamt arbetar för att kartlägga behov för att tillgängliggöra data kopplade till grön infrastruktur till de aktörer som behöver involveras i arbetet. Länsstyrelserna har ett drivansvar för samarbetet som benämns "Färdledande GI". För länsstyrelserna är arbetet med Färdledande GI en del av det arbete som bedrivs inom länsstyrelsernas stödgrupp för grön infrastruktur, som i sin tur är en del av länsövergripande samverkan inom förvaltningsobjektet Natur.

Myndighetsförslag på definitioner av GI-begrepp

För att kunna tillgängliggöra data på ett relevant sätt krävs en enighet kring de begrepp och definitioner som används. Under 2020–2021 tog därför myndigheterna som samarbetar inom Färdledande GI fram förslag till centrala begrepp och definitioner av dessa.

Länsstyrelsernas stödgrupp för grön infrastruktur, som är en del av länsövergripande samverkan inom förvaltningsobjektet Natur vill nu gärna ha Trafikverkets synpunkter på föreslagen på begrepp och definitioner.

Trafikverkets generella synpunkter

Trafikverket menar att begreppet grön infrastruktur tillika delar är ett kommunikativt begrepp som ett ekologiskt begrepp, och låter sig därför inte enkelt definieras entydigt och specifikt utifrån ett ekologiskt perspektiv. Dess huvudsakliga syfte är att tillämpas som stöd vid planering, tillåtlighet och brukande vid markanvändning av olika slag, där begreppet grön infrastruktur ska bidra till att konkretisera och bevara biologisk mångfald i ett landskapsperspektiv.

Den gröna infrastrukturen och dess tillämpning behöver då anpassas till det aktuella sammanhanget med ingående natur och målarter och kan ha varierande utformning och matrix. Utformning och omfattning beror av markanvändning, skala och aktuella

målarter och kan även vara överlappande med olika utformning för olika arter/artsamhällen.

Beskrivning och värdering av natur utifrån aktuell påverkan/brukande, berörd natur och mål behöver därför alltid ingå som underlag i beskrivning och värdering av grön infrastruktur liksom för att kunna vidta åtgärder för att bibehålla eller stärka grön infrastruktur.

Det innebär att samordning av begrepp och definitioner med inventeringsmetodiker t ex Standardiserad naturvärdesinventering är nödvändig. Vilket i sin tur innebär att definitioner behöver vara koncisa och, utan motiv eller ytterligare förklaringar. Sådan ”extra” information kan gärna finnas med i stödjande dokument som handledningar etc.

Trafikverkets specifika synpunkter

Nedan redovisas förslagen med Trafikverkets synpunkter i direkt anslutning till länsstyrelsernas förslag.

Grön infrastruktur

Definition:

”Grön infrastruktur är nätverk av ekologiskt funktionella livsmiljöer som främjar biologisk mångfald och för samhället viktiga ekosystemtjänster på landskapsnivå.”

Trafikverkets synpunkter:

Bra att definitionen inte är specifik, den behöver ge utrymme för uttolkning som kan skifta beroende av landskap, skala och målarter. Förslaget innehåller det nödvändigaste, dvs. livsmiljöer som samverkar, att det kan vara varierande skala (landskap), och att det påverkar biologisk mångfald.

Ur ett kommunikativt perspektiv är dessutom ”ekologiskt funktionella livsmiljöer” svårt för en bredare målgrupp. Kanske bättre att istället använda ”viktiga livsmiljöer” där detta sedan förtydligas i närliggande text som just ekologiskt funktionella habitat för olika (mål-)arter och indikatorer för naturtyper.

Förslag:

”Grön infrastruktur är nätverk av livsmiljöer i landskapet viktiga för att främja biologisk mångfald.

Alternativt förslag med ekosystemtjänster:

”Grön infrastruktur är nätverk av livsmiljöer i landskapet viktiga för att främja biologisk mångfald och förbättra dess förmåga att bidra med nödvändiga ekosystemtjänster till samhället”.

Motiv för grön infrastruktur:

"Grön infrastruktur är viktigt därför att effektivt bevarande av biologisk mångfald och säkerställande av ekosystemtjänster måste inkludera ett landskapsperspektiv. Landskapsperspektivet bygger på organismers krav på arealer av viss kvalitet, deras populationsstruktur samt rörelse- och spridningsmönster."

Trafikverkets synpunkter:

Alltför tillkrånglat och fackmannamässigt uttryckt. Oanvändbart i kommunikation med icke specialister.

Förslag:

"Grön infrastruktur beskriver den biologiska mångfaldens möjligheter att samverka i landskapet och därmed dess möjligheter att långsiktigt överleva."

Innebörd för arbete med grön infrastruktur:

"Att arbeta med grön infrastruktur är att anlägga ett landskapsperspektiv på samhällsplanering och markanvändning. Konkret innebär det att kommuner, myndigheter, markägare, föreningar och andra aktörer planerar, samverkar och genomför naturvårdsåtgärder utifrån devisen "Rätt åtgärd på rätt plats". Detta arbetssätt syftar till att öka effektiviteten i naturvårdsarbetet, och bidrar därmed till målet med långsiktigt funktionella och hållbara landskap. Arbetssättet främjar även samverkan mellan olika aktörer i landskapet"

Trafikverkets synpunkter:

Bra budskap men som behöver förenklas, t ex enligt:

"Att beakta grön infrastruktur innebär ett landskapsperspektiv på samhällsplanering och markanvändning. Det betyder att kommuner, myndigheter, markägare, föreningar och andra aktörer planerar, samverkar och genomför naturvårdsåtgärder enligt "Rätt åtgärd på rätt plats", vilket ökar naturvårdsåtgärders effektivitet genom att enskilda åtgärder samverkar och stärker varandra i landskapet. Grön infrastruktur kan fungera som katalysator för samverkan och samarbete mellan aktörer i landskapet."

Värdekärna

"En värdekärna är ett område med höga naturvärden, ofta med förekomst av skyddsvärda arter."

Trafikverkets synpunkter:

Den föreslagna definitionen innehåller dels höga naturvärden där "höga" skapar problem för läsaren och dels "skyddsvärda arter" vad det nu är. Kan förenklas till:

"Värdekärna är ett område viktigt för biologisk mångfald."

Värdenätverk

”Ett värdenätverk består av värdekärnor av tillräcklig kvalitet, storlek och mängd som är funktionellt sammanlänkade så att arter kan röra sig eller sprida sig mellan värdekärnorna. Storleken på värdenätverket och avståndet mellan värdekärnorna varierar beroende på vilka arter eller vilken naturtyp som avses.”

Trafikverkets synpunkter:

Kan kortas och uttryckas som:

”Värdenätverk utgörs av en matrix av värdekärnor som tillsammans erbjuder berörda arter långsiktigt varaktiga livsmöjligheter.”

Värdetrakt

”Värdetrakter är områden i landskapet med särskilt hög täthet av värdekärnor, av betydelse för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. En värdetrakt har högre täthet av egenskaper som bevarar djur- och växtliv, ekologiska funktioner och processer, jämfört med omgivande landskap. Alla delar i en värdetrakt behöver däremot inte hålla höga naturvärden.”

Trafikverkets synpunkter:

Behöver förenklas och skulle kunna uttryckas som:

”Värdetrakter har hög täthet av värdekärnor”. Övrigt är redan sagt i tidigare definitioner.

Stödhabitat

”Stödhabitat är områden som är av samma eller liknande biotop som en viss typ av värdekärna men som inte uppnår det naturvärde som krävs för att de ska räknas som värdekärnor. Stödhabitat kompletterar värdekärnor och bidrar till att den totala arealen av livsmiljön i landskapet ökar och de kan fungera som spridningslänkar i landskapet vilket förstärker konnektiviteten i värdetrakten. Med tiden och med rätt skötsel kan stödhabitat utvecklas till värdekärnor vilket är en målsättning för bevarande av arterna som är knutna till värdekärnorna.”

Trafikverkets synpunkter:

Långt, invecklat och svårt att tolka. Alternativt förslag:

”Stödhabitat är områden som utan att vara värdekärnor tillför naturvärden som är nödvändiga för att befintliga värdekärnorna ska kunna utgöra ett värdenätverk.”

Värdeelement

"Värdeelement är element som särskilt bidrar till en rik biologisk mångfald och fungerande ekosystem. Exempel på viktiga värdeelement är gamla träd, hålträd, källor och mossklädda bergväggar. Värdeelement kan finnas i både värdekärnor och i vardagslandskapet."

Trafikverkets synpunkter: Kan förtydligas genom att skriva:

"Värdeelement är objekt eller företeelser/strukturer i naturen som särskilt bidrar till rik biologisk mångfald och fungerande ekosystem. Till exempel gamla träd, hålträd, källor och mossbeklädda bergväggar."

Naturvärde

"Naturvärdet beskriver ett områdes betydelse för biologisk mångfald. Ett område med högt naturvärde hyser ofta hotade arter."

Trafikverkets synpunkter:

Alternativt förslag: Ta bort hotade arter, De kan nämnas i en beskrivning eller handledning men behöver inte ingå i definitionen. Förtydliga att naturvärde även kan beskriva värdeelement.

Förslag:

"Naturvärdet beskriver ett objekts, en företeelses eller ett områdes betydelse för biologisk mångfald."

Beredning av ärendet

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande enhetschef Transportkvalitet miljö Linus Karlsson. Föredragande har varit senior sakkunnig enhet Miljö Anders Sjölund. Samråd har skett med nationell samordnare landskap enhet Miljö Johan Rydlöv, nationell samordnare landskap enhet Miljö Johan Bergkvist, utredare enhet Miljö Ulrika Lundin, miljöspecialist VO investering Torbjörn Nilsson och Ida Schönfeldt och landskapsspecialist VO underhåll Mats Lindqvist. I den slutliga handläggningen har måldirektör Sven Hunhammar deltagit.

Med vänlig hälsning

Linus Karlsson

Ställföreträdande enhetschef Transportkvalitet miljö